

Verian | Sažetak izvješća o mišljenju javnosti u vezi s novim temama euronovčanica

29. studenoga 2023.

neovisno istraživanje koje je naručila Europska središnja banka

Sažetak

U sklopu postupka redizajniranja euronovčanica Europska središnja banka (ESB) pozvala je stanovnike europodručja da iznesu mišljenje o sljedećih sedam tema koje je predložilo Upravno vijeće ESB-a: „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne”, „Europska kultura”, „Europske vrijednosti u prirodi”, „Budućnost pripada vama”, „Ruke: zajedno gradimo Europu”, „Naša Europa i mi” te „Rijeke: vodotoci života u Europi”.

ESB je angažirao neovisno poduzeće za istraživanja Kantar Public¹ za provedbu ankete, koja se u ovom izvješću naziva „anketom poduzeća Kantar Public”, kako bi mišljenja stanovnika različitih rodova i dobnih skupina iz svih država europodručja bila jednako zastupljena. U sklopu ankete od 20. lipnja do 7. kolovoza 2023. provedeni su razgovori s reprezentativnim uzorkom od 23 377 ispitanika u 20 država europodručja i Bugarskoj, koja je sljedeća država na putu prema uvođenju eura.

Kako bi svi Europljani imali priliku sudjelovati u postupku, usporedno s anketom poduzeća Kantar Public pokrenuta je i javna mrežna anketa s istim pitanjima, koja se u ovom izvješću naziva „mrežnom anketom ESB-a”. U razdoblju od 10. srpnja do 31. kolovoza 2023. ta je anketa oko 376 000 puta valjano ispunjena. Važno je pritom napomenuti da rezultati mrežne ankete ESB-a nisu reprezentativni za stanovništvo europodručja. Na primjer, u anketi su u većoj mjeri zastupljene određene države te među ispitanicima prevladavaju mladi, dobro obrazovani muškarci. Premda su rezultati ponderirani kako bi se ta pristranost u određenoj mjeri ispravila, zaključci mrežne ankete ESB-a ne mogu se pouzdano smatrati reprezentativnima za mišljenje stanovnika europodručja. Ipak, ESB-ova anketa omogućuje dodatan, koristan uvid u mišljenje javnosti. Ujedno je bila dobra prilika za povezivanje s europskim stanovnicima i znatno je pridonijela njihovoj informiranosti o postupku redizajniranja.

Glavni rezultati ankete poduzeća Kantar Public

U anketi poduzeća Kantar Public sljedeće su tri teme utvrđene kao najpoželjnije među stanovnicima europodručja:

- „Europska kultura” (21 %)
- „Rijeke: vodotoci života u Europi” (18 %)
- „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne” (17 %).

Preostale četiri teme znatno su manje popularne. Tek je 13 % stanovnika europodručja dalo prednost temi „Europske vrijednosti u prirodi”, a svega 12 % temi „Ruke: zajedno gradimo Europu”. Najmanje stanovnika, njih 9 %, odlučilo se za temu „Naša Europa i mi”, a samo 10 % odabralo je temu „Budućnost pripada vama” kao omiljenu temu budućih euronovčanica.

„Europska kultura” vodeća je tema u 12 od 20 država europodručja i Bugarskoj. Najpoželjnija je tema u šest država europodručja, a u drugih šest država dijeli prvo mjesto s temom „Rijeke: vodotoci života u Europi” odnosno temom „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne”.

¹ Poduzeće Kantar Public 9. studenoga 2023. promijenilo je ime u Verian. Anketa za Europsku središnju banku provedena je u ljeto 2023., dok je ime poduzeća bilo Kantar Public. Sva upućivanja na anketu poduzeća Kantar Public u ovom izvješću stoga se odnose na anketu koju je proveo Verian (prijašnji Kantar Public).

Analiza ankete poduzeća Kantar Public pokazuje da, sociodemografski gledano, postoje tek manje rodne i dobne razlike kad je riječ o sklonosti određenim temama. „Europska kultura” omiljena je tema među ispitanicima svih rodova i dobnih skupina. Malo veću prednost dali su joj muškarci (21 %) u odnosu na žene (20 %). Temi „Rijeke: vodotoci života u Europi” malo veću sklonost izrazile su žene (19 %) nego muškarci (18 %). Međutim, tema „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne” znatno je popularnija među ženama (19 %) nego među muškarcima (16 %).

Analiza prema dobi pokazuje da 22 % osoba u dobi od 65 i više godina te 18 % osoba u dobi od 16 do 24 godine daju prednost temi „Europska kultura”, dok su postotci za srednje dobne skupine u rasponu između tih dvaju vrijednosti. Tema „Rijeke: vodotoci života u Europi” malo je popularnija među osobama u dobi od 40 i više godina (18 – 20 %) nego među mlađima od 40 godina (16 – 17 %). Slično tomu, tema „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne” popularnija je među osobama u dobi od 25 i više godina (17 – 18 %) nego među ispitanicima u najmlađoj dobnj skupini (15 %).

Razina obrazovanja utječe na odabir omiljene teme. Za temu „Europska kultura” odlučilo se 15 % ispitanika s osnovnim obrazovanjem te čak 26 % ispitanika sa završenim poslijediplomskim studijem ili ekvivalentnim akademskim stupnjem. Dok su toj temi sklonije osobe s višim stupnjem obrazovanja, oni s nižim stupnjem obrazovanja prednost su dali različitim temama. Najviše osoba s osnovnim obrazovanjem, njih 19 %, odabralo je temu „Rijeke: vodotoci života u Europi” kao najpoželjniju, a njih 15 % temu „Europska kultura”. Ispitanici čiji je stupanj obrazovanja između srednjeg i visokog odlučili su se za teme „Rijeke: vodotoci života u Europi” i „Europska kultura”, koje su s jednakim udjelima od 19 % malo popularnije od teme „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne”, za koju se odlučilo 18 % ispitanika u skupini.

Teme „Europska kultura” i „Rijeke: vodotoci života u Europi” dosljedno su omiljene teme u anketi poduzeća Kantar Public. S druge strane, različiti rezultati za temu „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne” upućuju na oprečna mišljenja. Ta se tema jako sviđa 29 % ispitanika, što je tek malo slabije od jednake podrške temama „Europska kultura” (33 %) i „Rijeke: vodotoci života u Europi” (30 %). No ta je tema tek peta u kategoriji tema koje se ispitanicima donekle sviđaju. Među temama koje im se ne sviđaju, ona s 15 % prednjači u odnosu na teme „Europska kultura” (9 %) i „Rijeke: vodotoci života u Europi” (11 %).

Glavni rezultati mrežne ankete ESB-a

Tri vodeće teme u mrežnoj anketi ESB-a jednake su onima u anketi poduzeća Kantar Public, no imaju drukčiji redoslijed. Prema rezultatima ESB-ove ankete sljedeće su teme utvrđene kao najpoželjnije među ispitanicima iz europodručja:

- „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne” (34 %)
- „Europska kultura” (23 %)
- „Rijeke: vodotoci života u Europi” (16 %).

Preostale četiri teme znatno su manje popularne. Samo 10 % ispitanika iz europodručja dalo je prednost temi „Europske vrijednosti u prirodi”. Svega 8 % izrazilo je najveću sklonost temi „Budućnost pripada vama”, njih 6 % temi „Ruke: zajedno gradimo Europu”, a tek 5 % temi „Naša Europa i mi”.

Rezultati mrežne ankete ESB-a pokazuju da je tema „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne” vodeća tema u 16 od 20 država europodručja. U preostalim četirima državama europodručja i Bugarskoj tema „Europska kultura” najčešće je odabrana kao najpoželjnija.

Nadalje, u mrežnoj anketi ESB-a tema „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne” bila je omiljena tema među ispitanicima svih rodova te svih dobnih i obrazovnih skupina. Veću prednost dale su joj žene (36 %) u odnosu na muškarce (30 %). Kao i u anketi poduzeća Kantar Public, popularnost teme smanjuje se s razinom obrazovanja ispitanika.

Prema mrežnoj anketi ESB-a više od polovici ispitanika (51 %) jako se sviđa tema „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne”, a znatan broj Europljana izrazio je sklonost i temama „Europska kultura” (39 %) i „Rijeke: vodotoci života u Europi” (31 %). Među temama koje se ispitanicima nimalo ne sviđaju, tema „Ptice: slobodne, izdržljive, inspirativne” s 9 % malo je nepopularnija od tema „Europska kultura” i „Rijeke: vodotoci života u Europi”, koje se nimalo ne sviđaju 8 % ispitanika. Kad je riječ o drugim temama, udjeli Europljana kojima se one nimalo ne sviđaju znatno su veći. Općenito govoreći, mišljenja ispitanika raznolikija su od onih iznesenih u anketi poduzeća Kantar Public.